Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta

Antti Alaja, asiantuntija, Uuden talousajattelun keskus

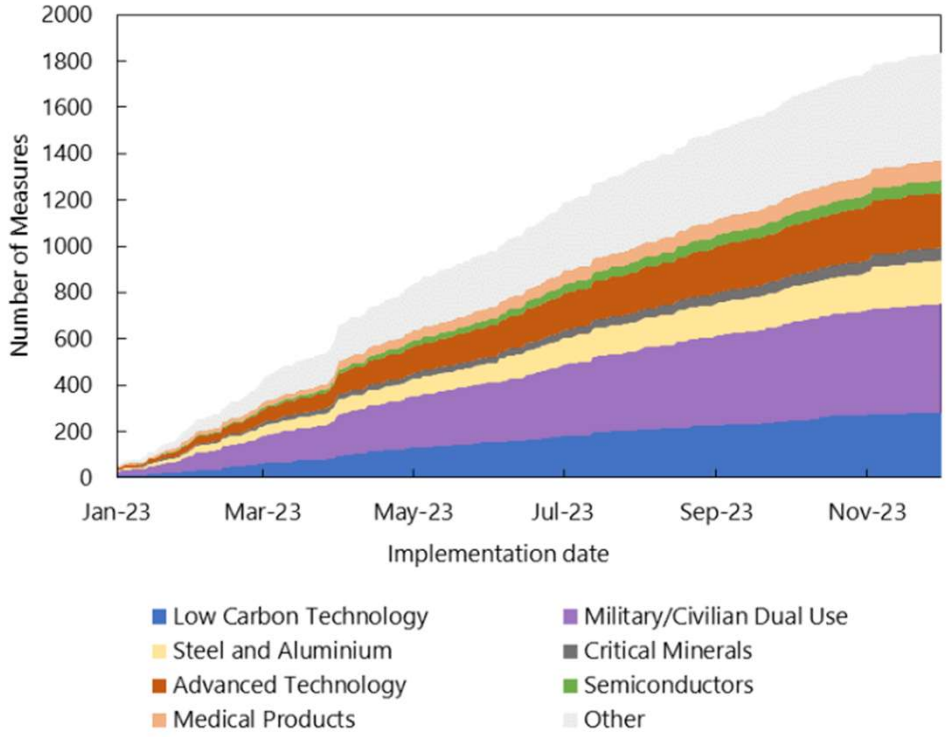
Eduskunnan talousvaliokunta 10.4.2025

Teollisuuspolitiikka kohdistuu strategisiin toimialoihin, teknologihin ja arvoketjuihin

- Teollisuuspolitiikan (industrial policy) määritelmät viittaavat usein rakenteelliseen muutokseen. Talousjärjestö OECD:n tuoreen määritelmän mukaan teollisuuspolitiikka viittaa ”interventioihin, jotka on tarkoitettu parantamaan kansallisen yrityssektorin rakenteellista suorituskykyä”. (OECD 2022, 4) Kansainvälisen valuuttarahaston tutkijoiden tuoreen määritelmän mukaan teollisuuspolitiikka viittaa valikoiviin toimiin, joilla pyritään tukemaan kansallisia talouden toimialoja tai taloudellista toimintaa (Evenett ym. 2024).
- Teollisuuspolitiikka viittaa erityisesti siihen, että julkisia resursseja ohjataan strategisiksi määritellyille toimialoille, teknologioihin ja arvoketjuihin, kuten ilmastoneutraaliin teollisuuteen, sähköautoihin ja mikrosiruihin.
- Teollisuuspolitiikasta tarvitaan julkista ja poliittista keskustelua, nyt kun teollisuuspolitiikan paradigma on murroksessa OECD-maissa.
- Teollisuuspolitiikan ollessa maailmantalouden ja EU-politiikan realiteetti, kysymys ei enää ole, tarvitaanko teollisuuspolitiikkaa, vaan millaista sen tulisi olla.

Mihin teollisuuspoliittiset toimenpiteet ovat kohdistuneet globaalisti?

Figure 4: Trade Distortive Industrial Policies by Sector

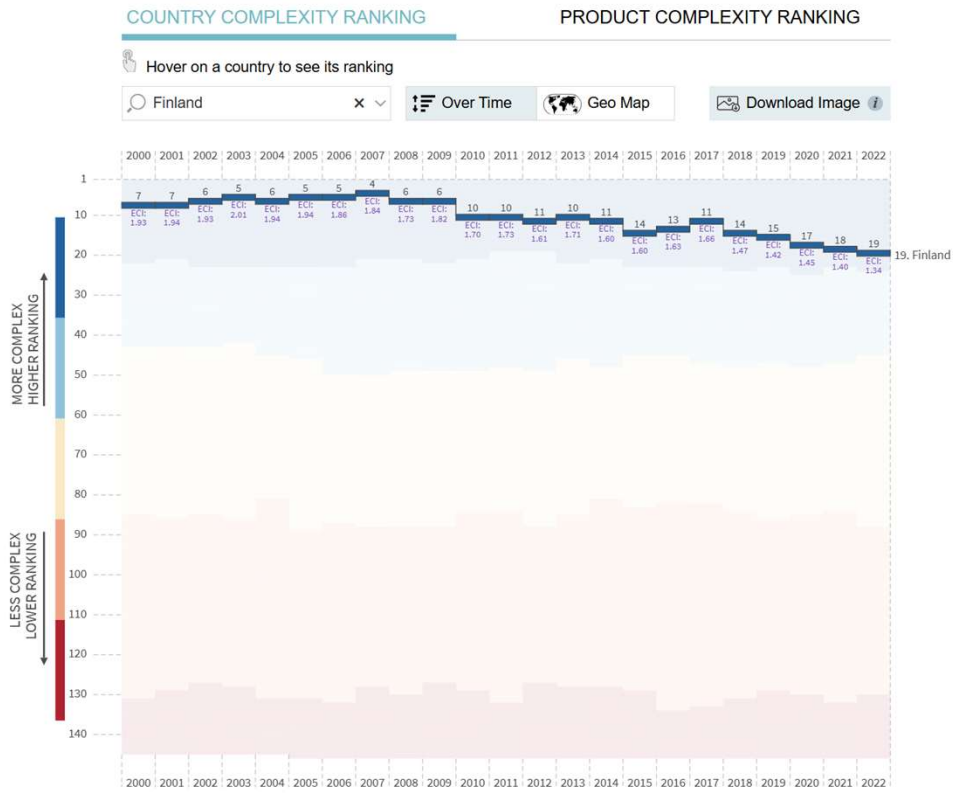

Evenett, Simon, Jakubik, Adam, Martín, Fernando, Ruta, Michele (2024) The Return of Industrial Policy in Data. IMF Working Paper. WP/24/1.

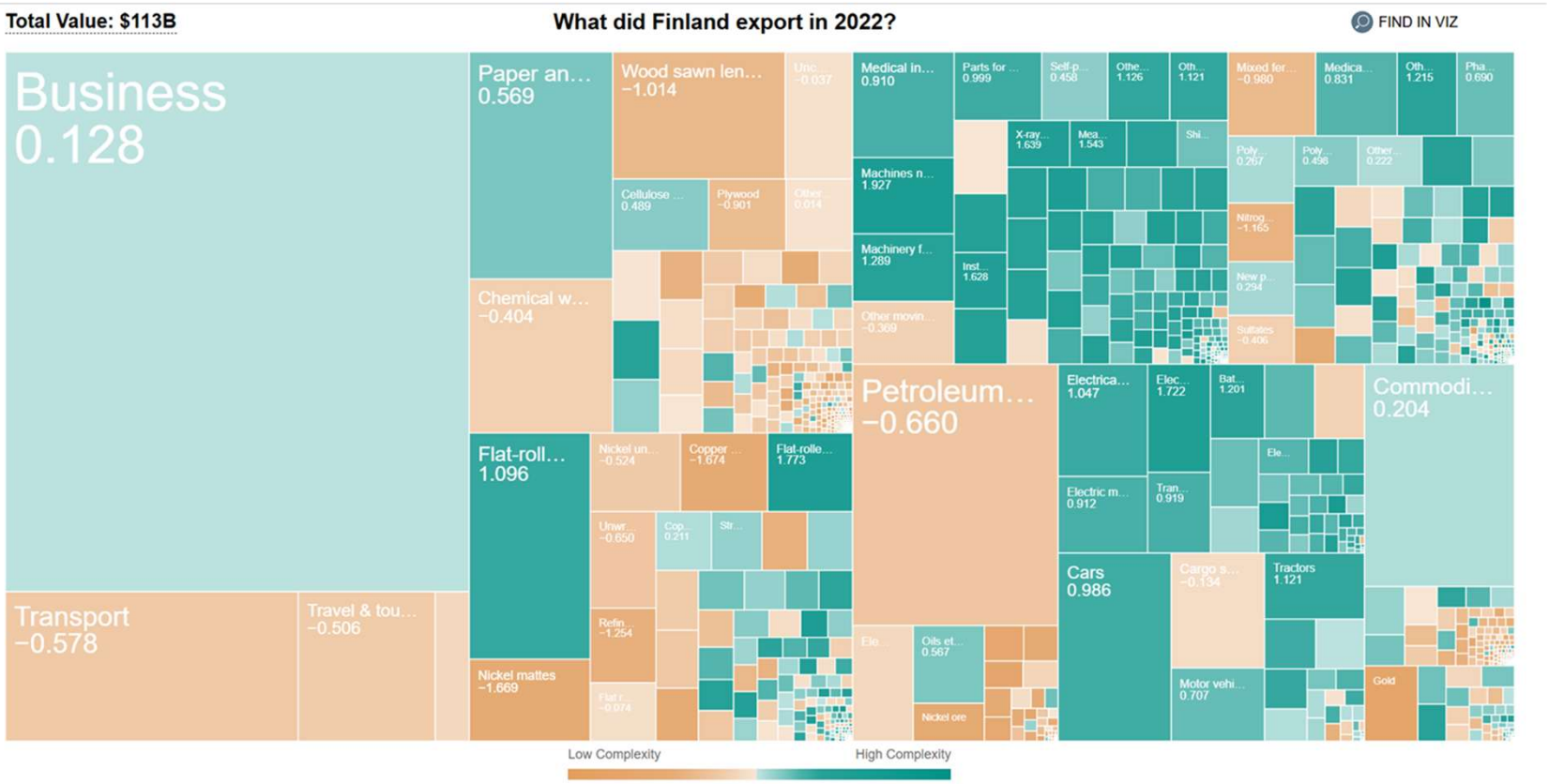
Teollisuuspolitiikan onnistuminen edellyttää riittävän itsenäisten instituutioiden ja tiedontuotannon rakentamista suhteessa eturyhmiin

- Teollisuuspolitiikka voi oikein viritettynä vauhdittaa yrityssektorin rakenteellista muutosta. Taloustieteilijä Dani Rodrik on nostanut päätöksenteon ja julkishallinnon instituutiot keskeiseksi kysymykseksi, jotta teollisuuspolitiikan resurssit saataisiin ohjattua tuottaviin kohteisiin . Julkiset resurssit eivät saa kohdistua poliittisesti verkottuneimpiin yrityksiin, vaan parhaisiin hankkeisiin. Lisäksi teollisuuspoliittisessa päätöksenteossa pitäisi pystyä ole maan refleksiivinen ja oppimaan nopeasti mahdollisista virheistä.
- Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että teollisuuspolitiikan valmisteluresursseja valtionhallinnossa tulee jatkossa vahvistaa ja aihetta koskevaa tutkimusta yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa ja muissa tiedontuottajaorganisaatioissa tulee laajentaa. Taloustieteelliset kirjallisuudet, kuten teollisuuspolitiikan uusi taloustiede ja teollisuuspolitiikkaan kytkeytyvä kompleksisuusteoria, eivät ole saaneet vielä laajasti jalansijaa Suomessa .

Suomen tavaraviennistä on tullut 2000-luvun jälkeen vähemmän kompleksista eli osaamisintensiivistä (the Atlas of Economic Complexity)

Suomen viennin rakenne 2022 (the Atlas of Economic Complexity)

Valtiontuet sisämarkkinoilla ja kilpailukykyrahasto

- Valtiontuet luovat uhan EU:n sisämarkkinoiden eheydelle, sillä tukien tasossa merkittäviä on eroja maiden välillä, mikä fragmentoi sisämarkkinoita. Kuten todettua, valtiontukipolitiikassa investointituet, joiden kautta saadaan uudenlaista osaamista Suomeen, ovat kuitenkin helpommin perusteltavissa.
- Suomen kannattaa korostaa valtiontukipolitiikassa, että EU:ssa tulisi päästä nopeammin eroon kriisiaikaisista poikkeuksista(tällä hetkellä: Temporary Crisis and Transition Framework). Sen sijaan Euroopan yhteistä etua koskevat hankkeet ovat helpommin perusteltavissa, sillä niiden tavoitteet liittyvät koko EU:n taloudellisiin painopisteisiin.
- Kilpailukykyrahastoon ei olla näillä näkymin ottamassa EU:n yhteistä velkaa, vaan sen alle kootaan EU-budjetin tki-rahoitusta ja muita strategisia painopisteitä. EU:n roolina teollisuuspolitiikassa tulee säilymään esimerkiksi tki-rahoitus, valtiontukisääntely ja koordinointi sekä yritysrahoitus Euroopan investointipankin kautta.
- Koska EU-jäsenmailla ei näytä olevan poliittista tahtoa kasvattaa merkittävästi EU:n budjettia, niin päävastuu EU:n teollisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamista säilyy jäsenmailla.

Mitkä ovat Suomen erityiset vahvuudet laajojen painopisteiden piirissä?

- Selonteossa teollisuuspolitiikan painopisteiksi nostetaan murrosteknologiat, puhdas siirtymä ja kaksoiskäyttöteknologiat ovat lähtökohtaisesti perusteltuja painopisteitä, sillä ne ovat keskeisiä Suomen talouden uudistumisen ja Suomen turvallisuus- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden näkökulmasta. Laajojen painopisteiden suhteen keskeiseksi kysymykseksi nousee kuitenkin se, mitkä ovat Suomen tarkemmat vahvuudet murrosteknologioiden suhteen suhteessa kilpailijamaihin. Tämä on oleellinen kysymys, sillä lähes kaikki rikkaat maat investoivat tällä hetkellä esimerkiksi tekoälyyn ja murrosteknologioihin.